రొట్టె

కన్నడ మూలం: శ్రీ పి. లంకేశ్

అనువాదం: శ్రీ ఘట్టమరాజు అశ్వత్థనారాయణ

వేసవి. నీడ ఉన్న చోటెల్లా మనుష్యులు, తేమ వున్నచోటెల్లా ఈగలు. సింగారపేట స్టేషనులో వారం క్రితం దిగినప్పుడు అటూ ఇటూ తిరిగే కూలీలను, చినిగిన బట్టలతో, కంపుకొట్టే శరీరాలతో చంకలో బిడ్డలను ఎత్తుకొని తిరిగే స్త్రీలను—స్టేషన్‌నిండా వున్న ఇలాంటివారిని కాని—గోడలపైన తనకు అర్థమవని రంగు రంగుల చీటీలు, తిట్లు వేటినీ ఆమె సరిగా గమనించి వుండలేదు. స్టేషన్ వెనుక ఒకవైపునుంచి నేలనుండి నింగిదాకా పైకిలేస్తున్న పొగను కూడ ఆమె చూడలేదు. ఊళ్లో కాలిడగానే లెక్కలేనన్ని వూరేగింపులు. అలాంటి కొన్ని వూరేగింపుల్లోని బ్యానర్లను, బోర్డులను ఆమె అర్థం చేసికోవాలని ప్రయత్నించింది కాని సాధ్యం కాలేదు. బాలింతగావున్న కూతురితో చర్చించాలని ప్రయత్నం చేసింది. కాని కూతురు బెదరినట్లుగుపించింది. తన భర్తగురించి అమ్మ అడగాలని ప్రయత్నిస్తున్నదని. ఆమె ఏదో సమాధానం చెప్పి వూరకుండిపోయింది. అల్లుడు ఆఫీసునించీ రాగానే మాట్లాడేందుకు అవకాశం ఇవ్వకుండానే వెళ్లిపోయేవాడు. తాను తెచ్చిన తిళ్లూ ఫలహారాలు కూతురికి ఇచ్చి, ఓవారం ఆమెకు సేవలు చేసి చిన్న ట్రంకు, సంచీ చేతబట్టుకు వూరికి బయలుదేరింది. దారిలో తినేందుకని కూతురు పళ్లూ - రొట్టెలు కట్టియిచ్చింది.

కూతురు ఇంటికీ—స్టేషనుకూ దూరం నాల్గు మైళ్లు. మల మల మాడ్చే ఎండలో ఒక్కతే నడిచిపోవటం కష్టమనిపించి బండి కట్టించుకొని పోవాలనుకుంది. కాని రెండు రూపాయలు బండివానికి తగలెయ్యటం ఇష్టంలేక నాల్గు మైళ్లూ నడిచే వెళ్లింది.

"నిల్చుకోవటానికి కూడా సరియైన స్థలం లేదు. ఇదీ ఒక స్టేషనేనా? ఈ భాగ్యానికే నాలుగుమైళ్లు నడిచివచ్చాను. అంతా నా ఖర్మ!" అని తన్ను తాను నిందించుకొంటూ కిటకిటలాడుతున్న ప్లాటుఫారంమీద కంబాని కొరిగి, ప్రక్కనున్న మనిషికి వినపడేలా గొణిగింది. కాని ఆ మనిషి ఉలుకూ—పలుకూ లేకుండా అలానే నిల్చున్నాడు. కాలిమీద పడివున్న చీమిడిపై ఈగలు ముసరగానే ఆమె కదోలా అయింది; అసహ్యమేసింది, చుట్టూ కలయచూసింది. ఎక్కడికి వెళ్లినా ఈ పీడ తప్పదని భావించి వూరకనే నిల్చుండిపోయింది.

పొదలా పెరిగిన జుత్తుతో, విగ్రహంలా నిల్చునివున్న ఆ వ్యక్తి గురించి తెలుసుకోవాలని ఆమె తహతహ లాడింది. తలనుంచి వేలాడే పొడవైన వెంట్రుకలు, భుజాలనుంచీ కాళ్లవరకూ జీరాడుతూన్న ఆకుపచ్చని మాసిన బట్ట......

ఆ వ్యక్తి ధ్యాసను తనవైపు త్రిప్పాలని దగ్గింది.

ఆ ఆకారం నిదానంగా, యాంత్రికంగా మెడ త్రిప్పి చూసింది, స్త్రీ కాదు; పురుషుడే. జ్వరంవల్ల పీక్కుపోయిన ముఖం, కళ్ల చుట్టూ పెద్దగుంటలు, లెక్కలేనన్ని గీతలు, కోపం – బాధ సమ్మిళితమైన మొగం. అతన్ని పలకరించటానికి ఆమెకు సంకోచం వేసింది. తన ట్రంకు, సంచిని మెల్లగా దగ్గిరకు లాక్కొని, కంబం దగ్గిరనుంచి కొంచెం దూరం జరిగింది. కాని ఆ వ్యక్తికూడా కొంచెం ఆమెవైపు జరిగి ఆమెకళ్లలోకి నేరుగాచూడసాగాడు. ఆమె ఇంకోవైపు చూడాలని ప్రయత్నించింది. కాని అలా చేయలేకపోయిలది. అక్కడినించీ వెళ్లిపోతే అతడు వెంబడిస్తాడేమో అనే భయం. చుట్టు ప్రక్కల జనులు తిరుగుచున్నారు. ఆమె ఆరాటం లెక్కపెట్టకుండా జనులు తమ పనులమీద తాము వెళ్లుచున్నారు. వాళ్లలో కొందరిని ఆపి, వారికి ఆ వ్యక్తిని గురించి చెప్పాలనిపించింది ఆమెకు. అయితే ధైర్యం చాలలేదు. అయింది కాని లెమ్మని మొండిధైర్యంచేసి నిల్చుండిపోయింది. కంబాల దగ్గిర పెట్టె—బేడా పెట్టుకొని తనలాగే ఎంతో మంది ఎదురు చూస్తున్నారు. గబ్బు మనుష్యులు, ఎక్కడ పడితే అక్కడ కూర్చునేవాళ్లు, ఉమ్మేసేవాళ్లు, చూడలేక తల తిరిగినట్లయింది. రైలురాకడను సూచించే గంట మ్రోగింది. రైలు ఏవేళకు వస్తుందో ఎవర్నైనా అడగాలనిపించింది. కాని మాటలు పెగలలేదు. గేటుప్రక్కనేవున్న బోర్డుమీద ఎవరో రైల్వేనౌకరు అదేమో వ్రాస్తున్నాడు. అతడు వ్రాసి వెళ్లినతర్వాత కనిపించింది. "ఈరోజు రైలు ఒక గంట ఆలస్యం" అని.

ఆ మనిషి ఇంకోవైపు చూడసాగాడు. ఆమెకు కొంచెం నెమ్మది కలిగింది. సాధ్యమైనంత త్వరలో ఊరు చేరాలని, పిల్లలను చూడాలని ఆమె ఆశపడింది. కడుపులో కొక్కులు తోడుతున్నాయి. పదిమందిముందు తినే అలవాటు లేదు. అయినా ఇవన్నీ ఆత్మారాముడు

గమనించే స్థితిలో లేదు. ఆమె మెల్లగా సంచి తెరచి రొట్టెలను బయటికి తీసింది. వాటిలో రెంటినయినా చిన్నపిల్లవానికై దాచి వుంచాలని ప్యాకెట్టు విప్పి తొడపై ఉంచుకొంది. ఒక రొట్టెను ప్రక్కనపెట్టి మిగతావాటిని కాగితంలో చుట్టిపెడుతూ వుండగా... పొడవైన వెంట్రుకలవ్యక్తి నాలుగంటే నాలుగు గజాలదూరంలో నిల్చొని కళ్లింతగా చేసుకొని చూస్తున్నాడు. ఆమెరొట్టెలవైపు ఆకలిగా చూస్తున్నాడు. ఆమె వాని కొక రొట్టె ఇస్తామా అని చూసింది. కాని ఇచ్చిన తర్వాత, వాడెక్కడ శనిలా దాపురిస్తాడో అని భయపడి మిన్నకుండిపోయింది. అందువలననే గబగబా రొట్టెలను పొట్లం కట్టుతూండగ అతడు ఆమెవైపు దుమికి రొట్టెలన్నింటిని లాక్కొని గబగబా తినసాగాడు. కనుమూసి తెరచేంతలో జరిగిపోయిన ఘటనకు ఆమె అదిరి, లేచి నిలబడింది. "అయ్యో, దొంగ! దొంగ! పట్టుకోండి" అని అరచింది.

ఒక్కొక్కరుగా జనులు ఆమెచుట్టూ మూగారు. ఆ గుంపు లోంచి పల్చని, ఎత్తైన, క్రూరమైన చూపులు గల వ్యక్తి ఒకతను ఆమెనే చూస్తూ నిలుచుండి "ఏమైంది?" అని అడిగాడు.

భయంతో వణుకుతూ ఆమె "ఈ మనిషి......దొంగిలించాడు...నా...నా...నా..." అని చెప్పింది.

"ఏం దొంగిలించాడు?"

రొట్టె దొంగిలించాడు. అతడు తింటున్నాడే...అది నారొట్టే. ఆ మనిషి, పొడవైన వెంట్రుకలవ్యక్తి ఆవురావురుమంటూ రొట్టెను కొరికితింటూ, సగభాగం ముగించాడు. అతనికి ప్రపంచధ్యాసే లేదు. తొడలను కూడా కప్పలేని పంచె, ఎద కనపడే అంగీ, జడలుకట్టి వేలాడుతున్న వెంట్రుకలు కురుచగడ్డం. చుట్టుప్రక్కలవినవడుతున్న రణగొణను అతడు గమనించే స్థితిలో లేదు. అతనిలోకమే అతనిది. కొంతమంది ఏమేమో గొణిగికొన్నారు; మరికొంతమంది అక్కడినుంచి వెళ్లిపొయ్యారు; మరికొంతమంది తటస్థులుగా ఉండిపోయారు. పల్చగా, పొడుగ్గా, క్రూరమైన కళ్లు గల ఆ మనిషి అడిగాడు. "ఆమాత్రందానికే ఇంత రాద్ధాంతం చేయాలా? ఎందుకు దొంగిలించాడో తెలుసుకదా?"

అతనిప్రశ్న విని కొంతమంది నవ్వారు.

ఆమెఅసహాయత ఎక్కువ కాసాగింది. ఆమె పండుటాకులా వణకసాగింది. సత్తువంతా కూడగట్టుకొని ఆమె చెప్పింది. "అంత! మాత్రం తెలియదా? నా దగ్గర్నుంచి అతడు దాన్ని లాక్కున్నాడు."

"అతనికి ఆకలిగా వుందేమో?" బాణంలా దూసుకు వచ్చింది జవాబు.

ఆకలయిందట! అందుకే లాక్కొన్నాడట! సరైనమాటే!

కొత్తది!

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్‌వారి విశిష్టమైన

ఆముదము

శుద్ధిచేసినది.
వాసనలేనిది.

మూడు సైజులలో లభిస్తుంది:
50 మిలి
100 మిలి
200 మిలి

అమృతాంజన్ ఆముదము ఆరోగ్యవంతమైన కుటుంబాలకు

OBM 3270 A/1 TG

అల్లకల్లోలంగా, చీకాకుగా వున్న మనస్సు ఏమైనా జవాబు చెప్పాలని ఆరాటపడింది. అందుకే ఇలా అంది! "అడిగితే ఇచ్చేదాన్నిగా. లాక్కో వాల్సిన......" ఆమెమాటలు చుట్టుప్రక్కల రణగొణలో లీనమై పొయ్యాయి. జనులు నవ్వారు. కేకలేశారు. ఆమెగొంతులో, గుండెలో వేడిసెగలు. లోకుల వ్యంగ్యబాణాలకు తట్టుకోలేక చెమరుస్తోంది. వెడల్పాటి కళ్ళుగల, బక్కపల్చటి మనిషి బిగ్గరగా అడిగాడు. "మీలాంటివాళ్ల సంగతి తెలుసమ్మా. ఇది ఈనాటి కథ కాదు. మా దగ్గర ఎందుకీ డాబులు. నీ బిడ్డమీద వొట్టేసి చెప్పు. అతడడిగి వుంటే నిజంగా ఇచ్చివుండేదానివా?"

"ఒట్లకేమయ్యా? ఎన్నైనా పెట్టుకోవచ్చు" ఇంకో అతను పలికాడు.

అబలకు సాయం చెయ్యకుండా కంతిరీ కుక్కలవలె ఎగతాళి చేయడం చూచి ఆమెకు ఎక్కడ లేని కోపం వచ్చింది. తాను చచ్చినా ఫరవా లేదని ధైర్యం తెచ్చుకొని అరచింది. "నన్ను ఒట్టుపెట్టమని అడగటానికి నీవు ఏ వూరి దానప్పవయ్యా? నా కిష్టమైతే ఇస్తా—లేకపోతే లేదు, ఆడదాని చేతుల్లోంచి లాక్కొని ఆ కుక్క తింటూ వుంటే నన్ను తిట్టడానికి మీకు సిగ్గు లేదా? మీ కెవ్వరికీ భార్యాపిల్లలు లేరా? ఛీ! కుక్కల్లారా! పొండి! పొండి!

"అయితే, మేమంతా కుక్కలమా ?"

"లేకపోతే ? అడ్డం తీయండి. నన్ను ముట్టొద్దండి."

"కుక్కలకు పెండ్లాం—పిల్లలెందుకమ్మా ?"

"ఆ ముండమూతిమీద గుద్దండ్రా."

"దానిపొగరు చూడండ్రా."

"నన్ను తాకారంటే చెప్పుతో కొడతాను జాగ్రత్త! దూరంగా పోతారా లేదా ?... ..." అంటూ ఆమె తన స్వరాన్ని పెంచింది. అయ్యో! అని అరచింది. ఛీత్కారం చేసింది. జనుల త్రోపిడికి ట్రంకు, సంచి కనులకు కనపడకుండా జరిగిపొయ్యాయి. లెక్క లేనంతమంది ఆమెచుట్టూ మూగారు. గుమిగూడి నవ్వారు ... ... ఎగతాళి చేశారు. చప్పట్లు తట్టారు. వేలాదికళ్ళు ఆమెనే చూస్తు న్నాయి. అలాంటి అనుభవం ఆమె కదే మొదటిసారి. బట్టలు విడిచి నిలబడినంత సిగ్గనిపించింది. నలువైపులనుంచి మనుష్యులు తోస్తూ వుంటే శీలం ఎక్కడ పోతుందోననే భయం కలిగింది. అప్పుడే గుంపు లోంచి గుసగుసలు, గుజగుజలు బయలుదేరాయి. ఇంతలో ఎవరో 'పోలీస్' అని అన్నారు. ప్రజలను తోస్తూ వస్తూన్న పోలీసు దూరంలో కనబడ్డాడు. ఆమె ప్రాణం కాస్త కుదుట పడింది. భయం ఏడ్పుగా మారి, నిస్సహాయత అధికమై, బిగ్గరగా ఏడ్చింది. పోలీసు చెమటలుగక్కుతూ, ఏమో అడుగుతూ, గబగబా వచ్చాడు. అతనిముఖంలో రాజుసకళ తాండవిస్తూంది. దగ్గరకు వచ్చీ రాగానే, ఆమెచేతుల్లోంచి సంచి లాక్కొన్నాడు. బిచ్చగాని దగ్గిరనుంచి రొట్టె లాక్కొని, లాఠీతో వానితలపై ఒకటి అంటించాడు. జనులు గప్‌చిప్‌గా నిలబడి వున్నారు. దెబ్బపడగానే, రొట్టె దొంగిలించిన వానికి కోపం నసాళానికి ఎక్కింది. కోపం కార్యరూపంలో మారేలా అగుపడింది. బికారికి పోలీసు మరొకటి తగిలించాడు. రక్తం చిమ్మింది. అతడు తడబడుతూ నిలద్రొక్కుకో గలిగాడు. పోలీసుకుకూడా భయం వేసిందేమో. "వెళ్లండి స్సార్, వెళ్లిపొండి." అని అందర్ని లాఠీతో తోయసాగాడు.

ఆమె దొంగవైపే చూస్తూ వుండిపోయింది.

బికారితలనుంచి రక్తం కారుతూ వుంది. జనులు పోలీసు లాఠీని పట్టుకొని "అతన్ని ఎందుకు కొట్టేవు" అని నిలదీసి అడిగారు.

ఇక పోలీసు ప్రజలచేతుల్లో పడి నుగ్గు నూచయి పోవడమే ఆలస్యం—

"కొట్టొద్దండి. ఎవర్నీ కొట్టొద్దండి" అన్నది ఆమె. రక్తం కారుతూన్న 'దొంగ' దగ్గరకు పోయి, అతన్ని తాకాలనిపించినా తాక లేక, సంకోచపడుతూ, వణుకుతూ తన ట్రంకూ, సంచికోసం వెదకింది. పోలీసు భయపడి కదలకుండా నిలబడిపోయాడు. "అమ్మా! ఈ రామాయణమంతా మీవల్లే జరిగింది. ఇక్కడినుంచీ వెళ్లిపొండి. మీవంటివాళ్లనుంచి మాకు తలతిక్కవడుతుంది." అంటూ ప్రజల మెప్పు సంపాదించాలని పోలీసు ప్రయత్నించాడు. కాని ఆమె వెళ్లలేక పోయింది. సంచిలోని పళ్లను తీసికొని ఆ 'దొంగ' మనిషికి, అక్కడ గుమిగూడి వున్నవాళ్లందరికీ ఇవ్వాలనుకొంది. సంచిలోంచి పళ్లు, వాటితోపాటువున్న స్నో, పౌడరు, మేజోళ్లు, ఆటసామానులు—అన్నింటిని తీసి అందరికి పంచిపెట్టాలని అడుగు ముందుకు వేసింది. తీసికొనమని మూగసైగ చేసింది. కాని ఎవరూ తీసికోలేదు. "క్షమిం చండి." అని అనాలని ప్రయత్నించింది. నోట్లోంచి మాటలు పెగ లేదు. సత్తువలేని చేతుల్లోంచి పళ్ళు, మేజోళ్ళు, ఆటసామానులు అన్నీ క్రింద పడ్డాయి.

అప్పుడు దూరంనుంచీ విజిల్, మిలిటరీ సైరన్ వినపడింది. జనులు భయపడి చెల్లాచెదరు కాసాగారు. గుంపులోంచి తప్పించు కోవడం అంత సులభమేంకాదు. ప్రజలు త్రోసుకులాడ్డం ప్రారంభిం

చారు. అంతవరకు తటస్థంగా ఉన్న పోలీసు కొత్తశక్తి, చైతన్యం పుంజుకొని జనులను లాఠీతో చావబాదసాగాడు. ఆమె "కొట్టొద్దండి, కొట్టొద్దండి" అని అరచింది. కాని ఆమెఅరపు ఎవ్వరికీ వినపడ లేదు.

రిజర్వుపోలీసులు జనులపైకి వేటకుక్కల్లా దుమికారు. "ఈ మనుషులు ఎప్పుడూ ఏదో వొక గొడవ చేస్తూనే వుంటారు. రండి. ఇక అందరూ తొలగిపోతారు" అంటూ పోలీసువాడు ఆమె రెక్క పుచ్చుకొని లాగాడు. పోలీసు తన చెయ్యిని ఆమెవీపుమీదుగా పోనిచ్చి, ఆమెచనుమొనలను నలపసాగాడు.

"నేను రాను. మీరు వెళ్లిపోండి. నా మానాన నన్ను పోని వ్వండి" అని అన్నది. కాని పోలీసు ఆమెను విడిస్తేనా? అతడు చెమ ర్చిన ఆమెరొమ్మును తన రొమ్ములో వొత్తాడు. "నీకు తలకాయ సరిగ్గా వుందా లేదా? రా తల్లీ—మా ప్రాణాలమీదికి వస్తుంది. మాట్లాడక రా." అన్నాడు పోలీసు.

రిజర్వు పోలీసులు వీరావేశంతో విజృంభించారు. జనులు దూరంగా పోయి నిల్చుకొని క్రౌర్యం, ప్రతీకారం ప్రజ్వరిల్లే కళ్లతో చూస్తున్నారు. కాని రొట్టెదొంగ అదే స్తంభంవద్ద నిల్చుకొని తల పగిలి రక్తం కారుతున్నా ఆమెనే చూస్తున్నాడు. పోలీసు ఆమెను జర జరా లాక్కొనిపోయి, రిజర్వుపోలీసుదళంవద్ద వదిలాడు. రాజకుమారి చుట్టూ సైనికుల్లా రిజర్వుపోలీసులు ఆమెచుట్టూ నిలబడ్డారు. అక్కడినుంచి పరుగెత్తుకొనిపోయి, దూరంగా గుంపులుగుంపులుగా వున్న ప్రజలతో చేరిపోవాలని ఆమె ఆశపడింది; వాళ్ల చేతుల్లో తన్నులు తినాలని కోరుకొంది; వాళ్లకోపానికి గురికావాలని మనసు పడింది.

కాని చుట్టూ పోలీసులు, వెనుక పోలీసువ్యాను. లెఫ్ట్ రైట్, లెఫ్ట్ రైట్ దిగ్విజయం సాధించినట్లుగా ఆమెను తీసుకొనిపోయారు. "ఎక్కడికి?" ఆమె అడిగింది. "రావమ్మా, మీ యింటికే పంపు తాము." అన్నాడో పోలీసు. ఆమెకు దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది. వెనక్కి తిరిగి చూసింది. స్టేషను, స్తంభాలు, గోడలు, మూటల సందు ల్లోంచి ఆ బిచ్చగాడు కనిపించాడు. — జ్వరం, కోపం, ఆకలితో కూడుకొన్న అతని చూపులు తననే వెన్నాడుతున్నాయనిపించింది. చూస్తూ చూస్తుండగానే తాను పోతున్న దిక్కులోనే అతడూ వస్తు న్నట్లనిపించింది. కళ్ళు నులిమికొని చూసింది. ఎవ్వరూ లేరు. పోలీ సుల గబ్బుకంపు. కళ్లు మూసికోగానే అతడు ప్రత్యక్షమయ్యాడు— ఆకుపచ్చని షర్టు, తొడలు కనపడే పంచె, ఆకలి నిండిన చూపులు, రక్తం......

ఆల్బమ్

శ్రీ మిరియాల రామకృష్ణ

స్నేహ తీరంలో
వెదుకు
కొన్ని జ్ఞాపకాల వజ్రాలు

హృదయ గేహంలో
తెరువు
ఒక అనురాగ గవాక్షం!

జీవితాకాశంలో
చూడు
ఒక ఆనంద చంద్రరేఖ

కవితారామంలో
నాటు
ఒక చైతన్య బీజం!

దరహాసమాసంలో
పాడు
ఒక సంతోషకాకలి!